

ВПЛИВ АКЦЕНТУАЦІЇ ХАРАКТЕРУ НА ПРОЦЕСИ МИСЛЕННЯ ПІДЛІТКА

Колосова Т.М.,

СумДПУ Ім. А.С.Макаренка

Демократичні перетворення, що відбуваються в суспільстві вимагають від школи виховання гармонійної, всебічно розвиненої особистості. На різних вікових етапах організація навчально-виховної роботи потребує урахування певних психологічних особливостей, проявів, притаманних саме цьому віковому періоду. Так в підлітковому віці процес засвоєння нових знань, вирішення учбових завдань може бути ускладнені проявами акцентуацій характеру.

Проблему, пов'язану з акцентуаціями характеру підлітка в своїх роботах досліджували К.Леонгард, Е.Фром, А.Лічко та інші, але в психологічній літературі недостатньо висвітлені питання взаємодії акцентуацій і пізнавальних процесів, зокрема мислення. Виникає необхідність дослідити взаємозв'язок мислення та типу акцентуацій характеру, яка обумовлена нагальною потребою поліпшення організації навчально-виховного процесу в школі.

З цією метою мною було проведено дослідження, яке мало на меті визначити рівень розвитку мислення у групи підлітків (яку складали учні 9-Х класу ЗОШ № 21 м. Суми у кількості 30 чоловік) за допомогою методик «Складні аналогії», «Числові ряди» та «Логічне мислення», ми отримали наступні результати, в яких простежувалися деякі закономірності:

- представники **гіпертимічної, екзальтованої та демонстративної** акцентуацій мають тенденцію до переважно високого рівня розвитку абстрактного, математичного та логічного мислення;
- представники **емотивної, педантичної, демонстративної, застрягаючої та змішаної** акцентуації мають тенденцію до переважно середнього рівня розвитку абстрактного, математичного та логічного мислення;
- представники **тривожної, дистимічної та збудливої** акцентуації мають тенденцію до переважно низького рівня розвитку абстрактного, математичного та логічного мислення.

Наступним етапом даного дослідження був психологічний експеримент, який мав на меті дослідити особливості взаємодії представників різних типів в груповій роботі. Досліджувані

отримували бланк методики і на початку експерименту виконували завдання індивідуально (відповідно до застосованої методики К.Руддестама “Кораблекрушіння”). Потім вони були об’єднані в 4 групи, з урахуванням уже відомих акцентуацій характеру (кожна група мала у своєму складі представників різних акцентуацій).

Завдяки проведеному нами психологічному експерименту щодо виявлення особливостей процесів мислення яскраво прослідкувалася тенденція до того, що підлітки з виявленими:

- **гіпертимічною, екзальтованою та демонстративною** акцентуаціями проявляють високий рівень у показниках рівня розвитку логічного мислення при виконанні індивідуального завдання і при цьому впевнено виражають свою індивідуальну думку останнім членам міні – групи;
- **емотивною, педантичною, застрягаючою і змішаною** (циклотимічна/гіпертимна та циклотимічна/гіпертимна) акцентуаціями проявляють вищий рівень розвитку логічного мислення за показником індивідуального завдання, але в груповому завданні проявляють риси конформізму і підпорядковуються позиції інших акцентуацій;
- **збудливою, дистимічною, тривожною** проявляють нижчий рівень розвитку логічного мислення за показником індивідуального завдання, але в груповому завданні також проявляють риси конформізму і підпорядковуються позиції інших акцентуацій (гіпертимічної, екзальтованої та демонстративної).

Отже, педагогам при використанні інтерактивного групового методу потрібно враховувати акцентуацію характеру підлітка і будувати міні-групи таким чином, тобто щоб всі учні мали можливість активно працювати, спираючись на свої потенційні можливості, щоб акцентуєвані особистості, які схильні до конформізму в сторону погіршення своїх результатів не потрапляли в групи з акцентуєваними особистостями, схильними до індивідуалізму; а акцентуєвані особистості, які схильні до конформізму в сторону покращення своїх результатів співпрацювали з учнями які в спілкуванні створюють позитивні умови для індивідуальних можливостей однолітків.

Наук. кер. – Василевська О.І.